

земельних відносин, покращення умов сільського господарства, передача землі та ліквідних активів у руки ефективних власників та користувачів, орієнтація на ринок малого та середнього бізнесу, субсидування сільськогосподарських товаровиробників, інтеграція.

4. Стабілізація та розвиток соціальних сфер у сільській місцевості. Пріоритетними групами населення в системі соціального забезпечення є пенсіонери, інваліди та діти. На основі соціальної політики у сільській місцевості пропонується розвивати такі напрямки, як підвищення зайнятості та створення додаткових джерел доходу, підтримка соціальної та інженерної інфраструктури в сільській місцевості, впровадження програм зниження відтоку в найбільш активних прошарків сільського населення.

5. Інституційні зміни, що впливають на розвиток сільської економічної системи. Це організації, які сприяють ефективній роботі приватних і державних структур на кшталт центрів розвитку.

Дослідження результатів розвитку сільських територій можна сказати є надзвичайно корисними для України, оскільки дають можливості щодо удосконалення проведення відповідних трансформацій. Зокрема, є очевидним, що вже зараз країни ЄС мають більш чіткий пріоритет людського розвитку в системі розвитку сільських територій порівняно з Україною.

Список використаних джерел:

1. Дивнич О.Д., Воронько-Невіднича Т.В., Дивнич А.В. Управління земельними ресурсами фермерських господарств. *Економіка та суспільство. Мукачівський державний університет*. 2019. № 20. С. 209 – 220. URL : <http://www.economyandsociety.in.ua/>.

2. Гнибіденко І. Підвищити рівень добробуту людей та зменшити кількість бідних. *Соціальний захист*. 2009. № 12. С. 7 – 12.

3. Гончаренко І. В. Соціально-економічний розвиток сільських територій регіону: проблеми теорії та практики. Львів: ІРД НАН України, 2009. 370 с.

*Рукавиця О. Ю., СВО Бакалавр, спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
Науковий керівник: к. е. н., доцент Сердюк О. І.*

СУЧАСНІ ПРАКТИКИ ПАРТИЦИПАТОРНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ

Будь-який процес, який отримує назву партиципаторний бюджет, повинен відбуватися з дотриманням основних положень та принципів, серед яких: право внесення мешканцями власних пропозицій та обов'язковість виконання ухвалених ними рішень, прозорість і легітимність процедури, відкритість та інклюзивність процесу, забезпечення простору для деліберації та підтримка активності мешканців на різних етапах процесу.

У виданні Фундації «Лабораторія суспільних досліджень та інновацій «Сточня» «Стандарти процесів партиципаторного бюджетування в Польщі»

визначено такі ключові принципи партиципаторного бюджету, що швидше є умовами його успішності: 1) результати процедури є обов'язковими до виконання; 2) прозорість та відкритість процедури; 3) відкритий та інклюзивний процес; 4) забезпечення простору для обговорення (дебатів) за участю мешканців; 5) підтримка активності мешканців; 6) стратегічне (довгострокове) мислення» [1, с. 9-10].

На думку Г. М. Котіної, М. М. Степури, А. Ю. Батюти бюджети участі засновані на таких чотирьох основоположних принципах: ефективний перерозподіл фінансових ресурсів на користь найбідніших верств населення; створення нових відносин між муніципалітетами та громадянами (тобто нова форма управління); перебудова соціальних зав'язків і соціальних інтересів; запровадження нової демократичної культури і заохочення активного громадянства [2, с. 85].

Конкретні шляхи досягнення вищезазначених цілей та принципів можуть бути різними – подача проєктів, зустрічі та обговорення мешканців, або різні способи організації процедур голосування, а також рішення, що приймаються впродовж процесу громадою різних територій. Рішення щодо остаточного виду моделі процедури на місцевому рівні повинні враховувати специфіку даної спільноти – наприклад, розмір громади, диференціацію населення в різних її частинах або ідентифікацію на рівні невеликих спільнот.

Як правило, виділяють ряд етапів партиципаторного бюджетування. На думку Д. Клімовського, Н. Гринчук, це: визначення пріоритетів відповідної громади; розробка конкретних проєктів / програм (з експертною допомогою чи без неї); вибір проєктів / програм, які будуть фінансуватися (шляхом голосування або в інший спосіб); реалізація вибраних проєктів / програм [3, с. 5]. В Методиці формування системи учасницького бюджетування та бюджету участі на рівні міст обласного значення і об'єднаних територіальних громад їх зазначено одинадцять [4].

Партиципаторне бюджетування в Україні знаходиться на стадії прискорення росту, де першочергову вагу має освітньо-інформаційна діяльність, залучення і підтримка активності мешканців, вирішуються проблеми удосконалення методики учасницького бюджетування, пошуку інструментів, форм практичних заходів для його підтримки, тощо. Але поки що не актуалізується його зв'язок з сталим розвитком громад. Цим, зокрема, пояснюється низький граничний розмір загального обсягу бюджету участі в територіальних громадах, розмір великих та малих проєктів [5, с. 117].

Загальний обсяг видатків, що планувалося спрямувати на реалізацію проєктів громадського бюджету міста Києва на 2019 рік – 150 млн грн (до 3 % доходів міського бюджету). Загальний обсяг громадського бюджету Львова на відповідний бюджетний рік становить не менше 1 % від затвердженого розміру видатків бюджету розвитку спеціального фонду міського бюджету м. Львова на той рік, у якому подаються проєкти [6]. Орієнтовний обсяг коштів на виконання міської цільової програми «Партиципаторне бюджетування (бюджет участі) Полтави на 2016-2020 роки» складає не менше 0,1 % доходної частини міського бюджету без врахування міжбюджетних трансфертів [7]. Формування Бюджету

ініціатив чернівчан відбувається в обсязі до 1 % доходів загального фонду міського бюджету без урахування трансфертів [8], Загальний обсяг Бюджету участі у Мелітополі – до 1 відсотка затвердженого обсягу власних та закріплених доходів загального фонду міського бюджету міста на поточний бюджетний період [9]. У Житомирі загальна сума бюджету участі у 2018 р. склала 0,53 % доходів міського бюджету.

В Польщі, де більше 180 міст запровадили партиципаторні бюджети, його відсоткове співвідношення до міського бюджету в цілому – від 0,002 % до 3,403 %; відсоткове співвідношення сум коштів до майнових витрат – від 0,007 % до 17,633 % [9, с. 19]. Разом з тим, світова практика вказує на досвід витрачання через бюджети участі у територіальних громадах різних країн від 0,5 % до 20 % видатків місцевих бюджетів [9, с. 9].

Зростання загального обсягу бюджету участі та його частки в доходах загального (спеціального) фонду бюджету в територіальних громадах України потрібно очікувати вже з наступними кроками розвитку системи учасницького бюджетування. І лише за умови, що влада визнає спроможність громадян представляти інтереси, ділитися знаннями, висувати вимоги і підтримувати діяльність, а мешканці відчують та продемонструють реальну співвідповідальність за життя своїх громад.

Список використаних джерел:

1. Стандарти процесів партиципаторного бюджетування в Польщі. Варшава. 2015 с. 24. URL: http://pauci.org/upload/files/standardy_budzetow_EU.pdf (дата звернення 10.02.2022).
2. Котіна Г. М., Степура М. М., Батюта А. Ю. Альтернативні технології бюджетного забезпечення територіального розвитку: імплементація світового досвіду у вітчизняну практику. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 24. С. 84-88.
3. Клімовський Д., Гринчук Н. Партиципаторний бюджет / ред. Д. Клімовського. 37 с. URL : http://www.nispa.org/files/publications/training/Participatory_budgetingUA.pdf (дата звернення 05.02.2022).
4. Методика формування системи учасницького бюджетування та бюджету участі на рівні міст обласного значення і об'єднаних територіальних громад. 31 с. URL : <http://samoorg.com.ua/wp-content/uploads/2012/08/Methodika-Vyudzhetu-uchasti-1.pdf> (дата звернення 10.02.2022).
5. Сердюк О. І., Окара В. Г. Принцип стратегічного мислення в практиці партиципаторного бюджетування». *Місьцеве самоврядування в Україні : теорія та практика*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 12 грудня 2018 р. / за заг. ред. Т. М. Лозинської, О. В. Мирної. Полтава : ПДАА, 2018. С. 121-125.
6. Положення про громадський бюджет м. Львова. Україна. *Львівська міська рада*. URL : [https://www8.city-adm.lviv.ua/inteam/uhvaly.nsf/\(SearchForWeb\)/285507E835D2453CC2257FE80051F2D7?OpenDocument](https://www8.city-adm.lviv.ua/inteam/uhvaly.nsf/(SearchForWeb)/285507E835D2453CC2257FE80051F2D7?OpenDocument) (дата звернення 05.02.2022).

7. Партиципаторне бюджетування у Полтаві. Полтава. *Офіційний сайт Полтавської міської ради та виконавчого комітету*. URL: <http://www.rada-poltava.gov.ua/people/parcutupator/> (дата звернення 05.02.2022).

8. Положення про Бюджет ініціатив чернівчан (бюджет участі). *Чернівецька міська рада*. URL : <http://chernivtsy.eu/portal/polozhennya-pro-byudzhnet-initsiatyv-chernivchan> (дата звернення 05.02.2022).

9. Положення про громадський бюджет (бюджет участі, партиципаторний бюджет) у місті Мелітополі. URL : https://melitopol-online.gov.ua/files/document/356/file/15199823703878_participation-budget-condition.pdf (дата звернення 05.02.2022).

*Стрелець О. В., СВО Магістр, спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
Науковий керівник: к.е.н. Попова Ю.М.*

ВЕБ-САЙТИ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК ІНСТРУМЕНТ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА ГРОМАДЯН

У суспільстві відбуваються певні зміни політичних, економічних, соціальних відносин, що обумовлені масовим науково-технічним прогресом виробничих процесів, які спрямовані на задоволення інформаційних потреб та реалізацію права громадян на використання інформаційних ресурсів. У зв'язку з цим, в органах публічної влади та місцевого самоврядування виникає необхідність здійснення інноваційних змін та якісного перетворення шляхом використання інформаційно-комунікативних технологій, вдосконалення інформаційно-комунікаційної політики, створення і ведення системи порталів публічних послуг, що забезпечують вільний доступ користувачам інформаційно-телекомунікаційної мережі Інтернет до систематизованої інформації про державні послуги, а також створення механізмів, що забезпечуватимуть ефективну електронну комунікацію громадян з органами публічної влади, які надають певні послуги. Ефективність впровадження інформаційної модернізації діяльності органів публічної влади має базуватися на широкому впровадженні автоматизованих систем обробки, передачі та використання інформації [2].

Впровадження електронного урядування – одна з найважливіших складових реформи державного управління, яка триває в Україні. Саме е-урядування здатне вивести взаємодію державних органів і населення на новий рівень та мінімізувати корупцію. Прозорість, доступність, мінімальний контакт пересічної людини з чиновниками – основні переваги електронних послуг та сервісів. Зараз в Україні проводиться системна політика в сфері G2C, а саме, електронного урядування, інформатизації, розвитку інформаційного суспільства, формування і використання національних електронних